

Brusselse en Vlaamse jongeren in dialoog over diversiteit

“De ander” is geen homogene massa

Onze wereld wordt divers, superdivers. Niet iedereen is die evolutie genegen, maar zich terugtrekken in de eigen veilige haven zal geen soelaas bieden. Daarom opent het initiatief Diversi-Date een nieuw spoor. Het “ontmoetingsbad” voor schooljongeren stoomt hen klaar voor een uitdagende maar rijke samenleving.

Sylvie Walraevens

Met 80 waren ze: leerlingen van vier Brusselse en één Vlaamse secundaire school op de tweede editie van Diversi-Date, een project dat gefinancierd wordt door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Initiatiefnemer Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen en partner Axcient namen jongeren met diverse achtergronden een dag mee in de wonderde wereld van verschil en gelijkens. Wat begon als een ongemakkelijke duw in het onbekende, eindigde als een eyepener. “Mijn vader en broer hadden hier vandaag moeten zijn”, liet een studente uit een nest met weinig sympathie voor migranten zich ontvallen.

“We kunnen onze waarden maar met trots in het vaandel heffen als ze ook in een niet-homogene situatie overeind blijven.”

Docent en projectleider Alexandre Reynders begrijpt de onrust van mensen. “Onze steden – en stilaan ook de rest van het land – zijn niet langer divers, maar superdivers. Elke groep is een amalgaam van eigenheden. Vroeger waren ‘de anderen’ gastarbeiders uit Marokko, Turkije

Ontmoeting is beste scholing

Het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen van hogeschool Odisee heeft een eigen methodiek uitgetekend om schooljongeren met diverse achtergronden tot wederzijds begrip en respect voor elkaars eigenheid te brengen. De begeleiders – studenten van de opleiding Gezinswetenschappen – brengen de jongeren in dialoog zonder een gesprek te forceren of een onderwerp op te leggen. Via spel, koken en verhalen – natuurlijke tijdsbestedingen van elk volk – wordt een veilig kader gecreëerd waarin de jongeren spontaan met elkaar in interactie treden en het leven beetje bij beetje met nieuwe ogen gaan beschouwen. Gaandeweg beseffen ze dat gebruiken voor mensen verschillende betekenissen hebben, zoals al dan niet handen schudden of een hoofddoek dragen. Wat in onze cultuur respectvol is, is dat mogelijk niet in een andere.

“Persoonlijk contact is de beste scholing”, weet projectleider Alexandre Reynders.

of Italië, maar door de globalisering strijken alle kleuren neer in Europa. Iedereen beweegt: zij komen naar ons, wij trekken naar hen. Wij zijn geneigd het anders-zijn van migranten te reduceren tot hun cultuur of nog enger, tot religie, terwijl de diversiteit binnen die groep immens is. Ieder heeft zijn motieven (vervolg, oorlog, ecologische ramp, economische hoop), kwam op een andere manier naar hier (uitgenodigd als gastarbeider of expat, gevlucht), kreeg een van de vele statuten of behoort tot de eerste dan wel tot latere generaties. Een buitenlandse werkracht is vandaag niet langer ongeschoold en traditioneel-religieus. Er zijn hoogopgeleide Marokkanen en atheïstische Syriërs. Het heeft geen zin meer te spreken over ‘wij Belgen’ en

Met nieuwe ogen

De vijf deelnemende scholen aan Diversi-Date hebben op het eerste gezicht weinig gemeen. Een “witte” technische school uit Aalst, twee Brusselse “concentratiescholen”, een Lucerna-college (van de Turkse Gülen-beweging) en een school met traditioneel veel leerlingen uit

“De leerlingen hebben gereflecteerd over het leven, konden het respectvol oneens zijn met elkaar, maar begrijpen nu ook dat mensen aan handelingen verschillende betekenissen geven (foto: workshops tijdens Diversi-Date). © rr

Alexandre Reynders. © rr

de hogere sociale klassen stonden onwennig tegenover elkaar. De vooroordelen tierden welig. Tot de jongeren meegenomen werden op een fascinerende tocht van wederzijdse kennismaking, bewustwording en respect. “Het besef dat 99 procent van de mensen te goeder trouw zijn, verbonden met anderen willen leven en gewoon voldoende middelen voor hun bestaan wensen, was voor de leerlingen erg ontwapenend”, getuigt Reynders. “Veel migranten komen naar hier uit liefde voor onze waarden – democratie en vrijheid van mening, vereniging en religie – en zijn dus gelijkgezinden. Toch zijn sommige van onze landgenoten geneigd die vrijheden op te geven om ze te vrijwaren. Dat is een dwaling. We kunnen onze waarden maar met trots in het vaandel heffen als ze ook in een niet-homogene situatie overeind blijven. Sommigen gaan zelfs zo ver dat ze samen met de hoofddoeken ook de kruisbeelden en kerststallen uit het publieke leven bannen. Dat is pure zelfverloochening.”

Grijze massa

“Mensen zijn vertrouwd met diversiteit in hun culturele cirkel – denk maar aan de politieke rechts-linkstegenstelling –, maar ze herkennen die erg moeilijk bij andere groepen”, vervolgt Reynders. “Anderen worden altijd als een homogene massa gepercipieerd. Maar een mens vormt zijn identiteit op basis van zoveel factoren: eetgewoonten, kledij, muziek, interesses... Het zou jammer zijn die enorme rijkdom verloren te laten gaan in een grijze geassimileerde massa, die voor de meesten bij voorkeur haar oorsprong vindt in onze samenlevingsvorm. Mensen mogen ‘zichzelf zijn’, zolang ze aansluiting vinden bij onze manier van denken en handelen, die altijd logisch en correct lijkt. Maar veel migranten zijn hier geboren. Zij moeten zich niet aanpassen, ze zijn de samenleving.”

“Polariserende politici en media die grossieren in angst, staan openheid in de weg.”

De projectleider blikt tevreden terug op Diversi-Date. “De leerlingen hebben gereflecteerd over het leven, konden het respectvol oneens zijn met elkaar, maar begrijpen nu ook dat mensen aan handelingen verschillende betekenissen geven. Het besef dat anders-zijn niet bedreigend hoeft te zijn, leidde aan het eind van de dag tot een grote emotionele ontlading.” Toch wil de docent de uitdaging niet minimaliseren. “Diversi-Date erkent ook de ongerustheid van mensen. Openheid is een verdraaid moeilijke oefening en bewust polariserende politici en media die grossieren in angst, maken het ons niet gemakkelijk. Trendwatchers, journalisten en politici dragen een grote verantwoordelijkheid. Een tweet kan het hele land in rep en roer zetten, zelfs voor een individueel dossier. Mensen zoeken dan troost en bevestiging bij hun ‘homogene’ groep, maar dat werkt contraproductief. Om harmonisch te kunnen samenleven, moeten diverse groepen elkaar geruststellen.” ■